Rahoitus on yrityskauppojen koetinkivi

19.11.2021

Yrityskaupoissa kauppasummat ovat monesti merkittäviä. Rahoituksen järjestyminen on yrityskaupan toteutumisen edellytys. Rahoitukseen liittyvien peruskysymysten eli saatavuuden ja hinnan lisäksi yrityskauppoihin liittyy muutamia mielenkiintoisia erityispiirteitä. Rahoituslaskelmat tarkastelevat tulevien vuosien liiketoiminnan mahdollisuuksia huolehtia rahoituskustannuksista. Voidaan olettaa, että yrityskaupan rahoittamiseen liittyvä riski on usein muita liiketoimintaan liittyviä rahoituskohteita suurempi. Yrityskauppojen yksi menestystekijä on kaupan kohteena olevan liiketoiminnan uudistaminen. Uudistusten vaatimista rahoitustarpeista on myös huolehdittava. Lisäksi kannattavan liiketoiminnan kaupan rahoituksen haasteena on liikearvo (goodwill), jonka osuus koko kauppasummasta voi olla jopa yli puolet.

Juuri julkaistussa Seinäjoen ammattikorkeakoulun toteuttamassa omistajanvaihdosbarometrissä selvitettiin myös rahoitukseen liittyviä haasteita sekä ennakko-oletuksena tuleviin omistajanvaihdoksiin liittyen että käytännön kokemuksena jo toteutetuissa omistajanvaihdoksissa.

Rahoitusta pidetään kolmanneksi suurimpana haasteena tulevaan omistajanvaihdokseen liittyen

Yli 55-vuotiailta yrittäjiltä kysyttiin ennakko-oletuksena, mitä haasteita he pitävät suurimpina omaan tulevaan omistajanvaihdokseen liittyen. Koetuissa haasteissa ei ole juuri muutoksia kolmen vuoden takaiseen barometriin verrattuna. Selkeästi suurin haaste on ostajan ja jatkajan löytyminen, jota 53 % pitää merkittävänä ongelmana. Toiseksi merkittävämpänä ongelmana yrittäjät pitävät arvonmäärityksen vaikeutta ja kolmanneksi merkittävämpänä omistajanvaihdoksen rahoitusta. Vastaajista rahoitusta piti merkittävänä ongelmana 31 %. Toisaalta kolmasosa ei pidä sitä juuri lainkaan tai erittäin vähäisenä ongelmana. Kun tarkastellaan rahoitusta eri taustaisissa vastaajaryhmissä, tilastollista merkitsevää eroa löytyy yrityksen koon suhteen. Suurimpana ongelmana rahoitus koetaan 5–10 työntekijän yrityksissä ja pienimpänä yksinyrittäjien ja toisaalta myös yli 20 työntekijän yrityksissä.

Toteutuneissa omistajanvaihdoksissa ostajat kokeneet vähemmän haasteita rahoituksen

suhteen kuin myyjät

Tämäkin barometri vahvistaa jo aikaisemmissa tutkimuksissa esitettyä näkemystä, että toteutuneissa omistajanvaihdoksissa koetut ongelmat ovat pienempiä kuin ennakkoon oletetut. Näin on myös rahoituksen osalta. Yli 55-vuotiaista yrittäjistä, jotka olivat myyneet aiemmin yritystoimintaa, 11 % oli kokenut rahoituksen merkittäväksi ongelmaksi. Vastaavasti yrityksen ostaneista vain 9 % oli kokenut rahoituksen merkittäväksi ongelmaksi. Enintään 55-vuotiaista ja sitä nuoremmista yrittäjistä, jotka olivat myyneet aiemmin yritystoimintaa, 15 % oli kokenut rahoituksen merkittäväksi ongelmaksi ja yrityksen ostaneista vain 13 % oli kokenut rahoituksen merkittäväksi ongelmaksi. Barometri vahvistaa myös sen, että maaseutumaisissa kunnissa omistajanvaihdoksiin liittyy enemmän haasteita, ja tämän tutkimuksen mukaan myös rahoituksessa koetaan olleen enemmän haasteita maaseudulla.

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa omistajanvaihdostutkimusta on tehty vuodesta 1999 lähtien. Useissa eri tutkimuksissa on huomattu, että myyjät nimeävät rahoituksen useammin ongelmaksi kuin ostajat itse, vaikka tilanteen pitäisi olla päinvastoin. Havaintoa on tulkittu niin, että toisinaan ostajat saattavat perustella neuvotteluista vetäytymistään myyjälle sanomalla, ettei rahoitus järjestynyt. Näin on helpompi sanoa kuin että todellisuudessa ei olekaan kiinnostunut ostamaan yritystä.

Hyvää omistajanvaihdosekosysteemiä on parannettava

Omistajanvaihdosbarometri vahvistaa kuvaa suomalaisesta hyvin toimivasta omistajanvaihdosekosysteemistä. Hyvän ekosysteemin parantaminen yrityskauppojen rahoittamisen osalta vaatii jatkossa huolellista paneutumista myös niihin tapauksiin, joissa yrityskauppaneuvottelut ovat rauenneet ja kauppaa ei ole syntynyt. Myös maaseudun haasteet pitäisi huomioida erikseen. Rahoitus on yksi yrityskauppojen koetinkivistä, mutta ei kuitenkaan niin suuri haaste kuin yleensä oletetaan. Elinkelpoisen yrityksen ja uskottavan ostajan omistajanvaihdokseen löytyy varmasti rahoitus.

Kauppatieteiden tohtorit Juha Tall, Elina Varamäki, Sanna Joensuu-Salo ja Anmari ViljamaaSeinäjoen ammattikorkeakoulu